

Utlåtande 25.09.2020

Diarienummer: VN/8871/2019

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
00023 STATSRÅDET

FSKC - Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området önskar uttala sig om regeringens propositionsutkast till riksdagen med förslag till lagstiftning om reformen av ordnandet av social- och hälsovård samt räddningsväsendet och om inrättandet av landskap med detta öppna utlåtande. Utlåtandet fokuserar på frågor om speciellt helheten för forskning, utbildning, utveckling och innovationsverksamhet.

1) Frågan om funktionen för att trygga utvecklingen av svenskspråkiga tjänster i hela landet?

Det är av yttersta vikt att det finns ett klart uttalat ansvar och mandat för att trygga och stödja utvecklingen av social- och hälsovård i hela landet. FSKC anser att lagförslaget på denna punkt är utmärkt motiverat. FSKC utgår ifrån att man med utveckling på denna punkt avser på forskning och vedertagen kunskap baserad substansutveckling för professionellt arbete inom social- och hälsovård.

Ett välorganiserat och resurserat ansvar för stödande av utveckling tryggar strategiskt upprätthållandet av den svenska serviceproduktionen i de olika landskapen och mellan landskapen. Eftersom denna utvecklingsfunktion är tänkt att fungera nationellt kunde det vara av värde att stadga också om denna uppgift i förhållande till samarbetsområdenas uppdrag. Vi kan anta, på basen av de anteckningar som idag finns, att samarbetsområdena kommer att ha en nyckelroll för en mer strategisk planering och samordning av forskning, utbildning, utveckling och innovationsverksamhet.

Ett framgångsrikt och effektivt utförande av denna typ av utvecklingsfunktion förutsätter att ansvarsmyndigheten har gedigen kunskap om behovsbilden för den svenskspråkiga befolkningen och befolkningens behov av service å ena sidan och å andra sidan för branschens professionellas utvecklingsbehov. Det är också av vikt att inneha kunskap om särdragen för de svenskspråkiga förhållandena i landet. Eftersom vi utgår ifrån att uppgiftens och ansvarets utförande baserar sig på vetenskapliga rön, är det givet att det bör finnas en stark och systematisk koppling till de svensk- och tvåspråkiga universiteten och högskolorna som utbildar och forskar i medicin, hälsovård och socialvård. Utbildningens och forskningens roll i detta hänseende kan inte nog betonas. Den mest centrala förståelsen för branschens forskningsrön kan omsättas till utvecklingsfunktionens förfogande utgående från universiteten och högskolorna. För att detta svenska uppdrag inte ska bli isolerat från utvecklingsbranschen nationellt och överlag bör man också se till att en systematisk växelverkan i förhållande till utveckling på finskt håll ingår som en del av uppdraget. Ett annat fundament för tryggandet av denna utvecklingsfunktion där också det att man kan hänvisa tillräckliga resurser. Uppgiften är krävande och utan tillräckliga resurser för att mobilisera en för de professionella inom området högkvalitativ substansagenda är det svårt att uppnå effektfulla resultat.

En utgångspunkt för hela reformen, lagförslaget och sålunda också denna utvecklingsfunktion har ett integrativt perspektiv och en gemensam värdegrund. Erfarenhet av på forskning baserad utveckling, specifikt på svenska, och dessutom landskapsöverskridande och nationellt jämte som en lagstadgad uppgift finns inom det sociala området. FSKC och Mathilda Wrede-institutet har utfört och förkovrat utveckling och forskning med dessa förtecken under 20 års tid. Denna erfarenhet och arbetets resultat samt såväl FSKC som institutet som organisationer och nätverk kan med fog användas för utförande av framtida uppdrag inom ramen för funktionen för att trygga utvecklingen av svenskspråkiga tjänster i hela landet.

FSKC förslår att dessa punkter ovan kunde tas med i lagförslagets motiveringsgrunder för att ytterligare tydliggöra denna utvecklingsfunktionens mandat, uppdrag och samarbetsfält.

2) Regleringen i lagförslaget om forsknings- utbildnings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FUUI)

För att uppnå målen med reformen av social- och hälsovårdstjänsterna och för att garantera effektivitet, kvalitet och kostnadseffektivitet, är en bredare och mångsidigare lagstiftning för strukturen och uppgiftsfördelningen för social- och hälsovårdens forsknings-, utbildnings-, utvecklings- och innovationsverksamhet av nöden. En grundlig lagstiftning behövs för att garantera FUUI-verksamhetens resursering både i social- och hälsovårdslandskapen och inom samarbetsområdena. De aktuella utmaningarna i social- och hälsovårdsbranschen beror till stor del på att resurseringen av FUUI-verksamhet

har varit otillräcklig och splittrad. FUUI-helheten föreskrivs i förslaget till lagen om ordnande av social- och hälsovård med paragraferna 30 §, 31 § och 33 §, men inte på en helt tillräcklig nivå för att säkra social- och hälsovårdens FUUI-verksamhetens struktur och resursering för hela landet på ett heltäckande, hållbart och effektivt sätt. Att referensramen för strukturen, produktionslogiken och arbetsfördelningen blir oklar i lagförslaget om utbildning, forskning och utveckling är speciellt problematiskt ur socialvårdens perspektiv och ger utrymme för olika tolkningar. Socialvården har inte samma bakgrund, historia och etablerad finansieringsgrund eller strukturella samarbetsformer, då man jämför med motsvarande system och traditioner inom hälsovården. Därför är nationell styrning viktig för i synnerhet socialvårdens del, så att dess position och resursering garanteras och detta kräver sålunda ytterligare specificering. Också skyldigheten att bedriva forskning bör regleras både för social- och hälsovårdslandskapen, och samarbetsområdena.

Social- och hälsovårdslandskapens samarbetsområden kan också stöda och främja själva social- och hälsovårdsreformen med sin utvecklingsverksamhet. Social- och hälsovårdslandskapen kan till viss mån var för små för att sköta det omfattande ansvar som behövs gällande utveckling av metoder, strukturellt arbete och specialtjänster på krävande nivå. Samarbetsområdena är därför bäst lämpade för att handha dessa uppgifter. Det är också nödvändigt att garantera en kontinuitet i forskningsanslag på samarbetsområdesnivå gällande forskning om socialvården, socialt arbete samt hälsovården för att stärka effektiviteten och därigenom reglera kostnadsutvecklingen. En utmaning för samarbetsområdenas funktionalitet är att områdena inte är juridiska personer. Man kan även anta, att i genomförandet av reformen prioriteras konstruktionen av social- och hälsovårdslandskapen. Risken är att samarbetsområdena och speciellt organiseringen av FUUI-verksamheten får mindre prioritet. Om områdena vore juridiska personer, skulle detta problem troligen inte uppstå.

3) Kompetenscentrens ställning i förhållande till den föreslagna reformen

FSKC utgår, så som de andra kompetenscentren inom det sociala området, ifrån att det varken de jure eller de facto finns hinder för att verksamheten kunde fortsätta. De uppgifter som kompetenscentren idag sköter så väl nationellt, inom och mellan landskapen är fortfarande relevanta och i överensstämmelse med reformens målsättningar och innehåll. Kompetenscentren har dessutom en gedigen erfarenhet av integrativt utvecklingsarbete i förhållande till hälsovården och t.ex. kommunernas bildningssektor.

Sålunda föreslås att lagförslagen jämte motiveringarna skulle innehålla en klarare reglering av 1) säkringen av kompetenscentrens resursering, finansieringslogik och verksamhet, 2) möjliga nya uppgifter (t.ex. inom FUUI-helheten), 3) riktlinjer och motiveringar för regleringen av frågan om överlåtelse av rörelse om punkterna 1)-2) ger upphov för det och 4) en starkt koppling av kompetenscentren till social- och hälsovården som en utvecklings- och sakkunnigorganisation.

Helsingfors den 25 september 2020

Torbjörn Stoor
Verkställande direktör
torbjorn.stoor@fskc.fi
+358 40 717 7367

FSKC - Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området
Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors